

32004L0113

DIREKTIVA VIJEĆA 2004/113/EZ

od 13. prosinca 2004.

kojom se primjenjuje načelo ravnopravnosti muškaraca i žena u mogućnosti dobivanja i nabave roba, odnosno pružanja usluga

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 13. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije,

uzimajući u obzir Mišljenje Europskoga parlamenta¹,

uzimajući u obzir Mišljenje Europskoga gospodarskoga i socijalnoga odbora²,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija³,

budući da:

(1) u skladu s člankom 6. Ugovora o Europskoj uniji, Unija se temelji na načelima slobode, demokracije, poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda te vladavini prava, načelima koja su zajednička svim državama članicama, i poštuje temeljna prava zajamčena Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, koja kao opća načela prava Zajednice proizlaze iz zajedničkih ustavnih tradicija država članica;

(2) pravo svih osoba na jednakost pred zakonom i zaštitu od diskriminacije predstavlja univerzalno pravo priznato Općom deklaracijom o ljudskim pravima, Konvencijom Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, Paktima Ujedinjenih naroda o građanskim i političkim pravima te o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima te Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, koje su potpisale sve države članice;

(3) kod zabrane diskriminacije važno je poštivati ostala temeljna prava i slobode, uključujući zaštitu privatnog i obiteljskog života te poslovanje u tome kontekstu i slobodu vjeroispovjesti;

(4) ravnopravnost muškaraca i žena predstavlja temeljno načelo Europske unije. Članci 21. i 23. Povelje o temeljnim pravima Europske unije zabranjuju svaku diskriminaciju na temelju spola i zahtijevaju da se ravnopravnost između muškaraca i žena osigura na svim područjima;

(5) članak 2. Ugovora o osnivanju Europske zajednice određuje da promicanje spomenute ravnopravnosti predstavlja jednu od ključnih zadaća Zajednice. Slično tomu, članak 3. stavak 2. Ugovora zahtijeva od Zajednice da djeluje u cilju ukidanja neravnopravnosti i promiče ravnopravnost između muškaraca i žena u okviru svih svojih aktivnosti;

¹ Mišljenje dano 30. ožujka 2004. (još nije objavljeno u Službenome llistu).

² SL C 241, 28.9.2004., str. 44.

³ SL C 121, 30.4.2004., str. 27.

(6) u svome Priopćenju o agendi socijalne politike Komisija je izrazila namjeru da predloži direktivu o spolnoj diskriminaciji izvan tržišta rada. Spomenuti prijedlog je u potpunosti usklađen s Odlukom Vijeća 2001/51/EZ od 20. prosinca 2000. kojom se utvrđuje Program okvirne strategije Zajednice o ravnopravnosti spolova (2001.-2005.)¹, koja obuhvaća sve politike Zajednice i usmjerena je na promicanje ravnopravnosti između muškaraca i žena kroz prilagođavanje tih politika i provođenje praktičnih mjera kako bi se poboljšao položaj muškaraca i žena u društvu;

(7) na sastanku u Nici od 7. i 9. prosinca 2000. Europsko je Vijeće pozvalo Komisiju da usvajanjem prijedloga direktive o promicanju ravnopravnosti spolova u područjima koja nisu vezana uz zapošljavanje i poslovni život, ojača prava u području ravnopravnosti;

(8) Zajednica je usvojila niz pravnih instrumenata za sprečavanje i suzbijanje spolne diskriminacije na tržištu rada. Ovi su instrumenti potvrdili značaj zakonodavstva u borbi protiv diskriminacije;

(9) spolna diskriminacija, uključujući uznemiravanje i spolno uznemiravanje, također se odvija na područjima izvan tržišta rada. Ovakva diskriminacija može biti jednako štetna jer predstavlja prepreku punoj i uspješnoj integraciji muškaraca i žena u gospodarski i društveni život;

(10) posebni se problemi uočavaju u mogućnosti dobivanja i nabave roba, odnosno pružanja usluga. Iz tog se razloga treba spriječiti i ukloniti spolna diskriminacija na ovome području. Kao u slučaju Direktive Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o primjeni načela jednakog tretiranja osoba bez obzira na njihovo rasno i etničko podrijetlo², ovaj se cilj može bolje ostvariti pomoću zakonodavstva Zajednice;

(11) spomenuto zakonodavstvo treba zabraniti spolnu diskriminaciju u pogledu mogućnosti dobivanja i nabave roba, odnosno pružanja usluga. Pod pojmom roba podrazumijeva se roba u smislu odredaba Ugovora o osnivanju Europske zajednice koje se odnose na slobodno kretanje roba. Usluge se smatraju uslugama u smislu članka 50. istog Ugovora;

(12) radi sprečavanja spolne diskriminacije ova se Direktiva primjenjuje na izravnu i neizravnu diskriminaciju. Izravna diskriminacija postoji isključivo kada se prema nekoj osobi na temelju spola postupa nepovoljnije nego prema drugoj osobi u usporedivoj situaciji. Sukladno tomu, na primjer, razlike u pružanju usluga zdravstvene zaštite koje su posljedica fizičkih različitosti između muškaraca i žena, ne mogu se smatrati usporedivim situacijama i stoga ne predstavljaju diskriminaciju;

(13) zabrana diskriminacije primjenjuje se na osobe koje dostavljaju robe i pružaju usluge dostupne javnosti i koje se nude izvan područja privatnog i obiteljskog života i poslovanja u tome kontekstu. Ona se ne primjenjuje na sadržaj medija ili oglasa niti na javno ili privatno obrazovanje;

(14) svi pojedinci su slobodni sklapati ugovore i odabrati ugovornog partnera za određeni posao. Pojedinaac koji dostavlja robe ili pruža usluge može imati niz subjektivnih razloga za odabir ugovornog partnera. Ukoliko se spomenuti odabir ne temelji na spolu dotične osobe, ova Direktiva ne dovodi u pitanje slobodu pojedinca da odabere ugovornog partnera;

(15) veliki broj već postojećih pravnih instrumenata osigurava primjenu načela jednakog tretiranja muškaraca i žena na području zapošljavanja i rada. Stoga se ova Direktiva ne primjenjuje u tome području. Isti se razlozi primjenjuju na područje samostalnog zapošljavanja, budući da je ono

¹SL L 17, 19.1.2001., str. 22.

²SL L 180, 19.7.2000., str. 22.

obuhvaćeno postojećim pravnim instrumentima. Ova se Direktiva primjenjuje isključivo na osiguranje i mirovine koje su privatne, dobrovoljne i odvojene od radnog odnosa;

(16) različito tretiranje prihvatljivo je isključivo ako je opravdano zakonitim ciljem. Zakoniti cilj može biti, na primjer, zaštita žrtava seksualnog nasilja (u slučajevima uspostave skloništa za osobe jednog spola), razlozi privatnosti i doličnosti (kada, na primjer, osoba pruža smještaj u dijelu svoga stana), promicanje ravnopravnosti spolova ili interesa muškaraca ili žena (na primjer, dobrovoljne organizacije u kojima je zastupljen jedan spol), sloboda udruživanja (u slučajevima članstva u odvojenim privatnim klubovima) i organizacija sportskih aktivnosti (na primjer, sportske priredbe na kojima sudjeluju pripadnici samo jednog spola). Unatoč tomu, sva ograničenja moraju biti prikladna i potrebna u skladu s kriterijima koji proizlaze iz sudske prakse Suda Europskih zajednica;

(17) načelo jednakog tretiranja u pogledu mogućnosti dobivanja i nabave roba, odnosno pružanja usluga ne zahtijeva da se one uvijek moraju dostavljati muškarcima i ženama na zajedničkoj osnovi, pod uvjetom da se ne osiguravaju na povoljniji način pripadnicima jednog spola;

(18) uporaba aktuarskih čimbenika koji se odnose na spol široko je rasprostranjena kod pružanja osiguranja i ostalih povezanih financijskih usluga. Radi osiguranja jednakog tretiranja muškaraca i žena uporaba spola kao aktuarskog čimbenika ne smije dovesti do razlika u pojedinačnim premijama i povlasticama. Kako bi se izbjeglo iznenadno prilagođavanje tržišta, primjena ovoga pravila odnosi se isključivo na nove ugovore zaključene nakon datuma prenošenja ove Direktive;

(19) određene kategorije rizika mogu varirati u odnosu na spolove. U nekim slučajevima spol predstavlja jedan, ali ne nužno i jedini odlučujući čimbenik kod procjene osiguravajućeg rizika. Za ugovore koji osiguravaju te vrste rizika države članice mogu odlučiti o dozvoli izuzeća od pravila o jednakim premijama i povlasticama, ukoliko osiguraju da su aktuarski i statistički podaci, na kojima se temelje izračuni, pouzdani, redovito ažurirani i dostupni javnosti. Izuzeća se dopuštaju jedino na onim područjima gdje nacionalno zakonodavstvo još nije predvidjelo primjenu pravila o ravnopravnosti. Pet godina nakog transpozicije ove Direktive države članice trebaju preispitati opravdanost ovih izuzeća uzimajući u obzir najnovije aktuarske i statističke podatke te izvješće Komisije sastavljeno tri godine nakog prenošenja ove Direktive;

(20) nepovoljnije tretiranje žena zbog trudnoće i majčinstva smatra se oblikom izravne diskriminacije na temelju spola te je stoga zabranjeno u okviru osiguravajućih i povezanih financijskih usluga. Troškovi vezani uz rizike zbog trudnoće i majčinstva ne smiju se pripisati pripadnicima samo jednog spola;

(21) osobama koje su bile izložene diskriminaciji na temelju spola trebaju se osigurati odgovarajuća sredstva pravne zaštite. Radi pružanja učinkovitije razine zaštite, udruženjima, organizacijama i ostalim pravnim tijelima treba omogućiti da na način koji odrede države članice, sudjeluju u postupcima djelujući u ime ili kao potpora žrtvama ne dovodeći u pitanje nacionalna pravila postupka vezano uz zastupanje i obranu pred sudom;

(22) pravila o teretu dokaza trebaju se prilagoditi ako se radi o očitom slučaju diskriminacije, a radi učinkovite primjene načela jednakog tretiranja teret dokaza se treba prenijeti natrag na optuženika ako se dostavi dokaz ovakve diskriminacije;

(23) učinkovita primjena načela jednakog tretiranja zahtijeva odgovarajuću sudsku zaštitu od viktimizacije;

(24) u svrhu promicanja načela jednakog tretiranja države članice trebaju poticati dijalog s relevantnim interesnim skupinama, u čijem je zakonitom interesu, sukladno nacionalnom zakonu i praksi, da daju svoj doprinos borbi protiv diskriminacije na temelju spola u pogledu mogućnosti dobivanja i nabave roba, odnosno pružanja usluga;

(25) zaštita od spolne diskriminacije treba se ojačati uspostavom jednog ili više tijela u svakoj državi članici koje će biti nadležno za analizu povezanih problema, studiju mogućih rješenja i pružanje konkretne pomoći žrtvama. To tijelo ili tijela može biti isto ono koje je na državnoj razini odgovorno za obranu ljudskih prava i zaštitu prava pojedinaca ili za primjenu načela jednakog tretiranja;

(26) ova Direktiva utvrđuje minimalne zahtjeve čime se državama članicama omogućava da uvedu ili zadrže povoljnije odredbe. Provedba ove Direktive ne smije služiti kao opravdanje za nazadovanje u odnosu na situaciju koja trenutno prevladava u svakoj državi članici;

(27) za kršenje obveza iz ove Direktive države članice trebaju predvidjeti učinkovite i razmjerne kazne s učinkom odvraćanja;

(28) budući da države članice ne mogu zadovoljavajuće ostvariti ciljeve ove Direktive, to jest osigurati zajedničku visoku razinu zaštite od diskriminacije u svim državama članicama, i budući da se ti ciljevi, zbog opsega i učinka djelovanja, mogu bolje ostvariti na razini Zajednice, Zajednica može usvojiti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti, kako je predviđeno u članku 5. Ugovora. U skladu s načelom razmjernosti, kako je predviđeno u istome članku, ova se Direktiva ograničuje na ono što je nužno za postizanje ovog cilja;

(29) u skladu sa stavkom 34. međuinstitucionalnog dogovora o boljem zakonodavstvu¹ države članice se pozivaju da, u vlastitom interesu i u interesu Zajednice, sastave i objave vlastite tablice koje će, u onoj mjeri u kojoj je to moguće, prikazati korelaciju između ove Direktive i mjera prenošenja,

DONIJELO JE OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Svrha

Svrha ove Direktive jest utvrditi okvir za suzbijanje spolne diskriminacije u pogledu mogućnosti dobivanja i nabave roba, odnosno pružanja usluga radi učinkovite primjene načela jednakog tretiranja muškaraca i žena u državama članicama.

Članak 2.

Definicije

U svrhu ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

¹ SL C 321, 31.12.2003., str. 1.

(a) izravna diskriminacija: kada se prema osobi, na temelju spola, postupa nepovoljnije nego što se postupa ili bi se postupalo prema drugoj osobi u usporedivoj situaciji;

(b) neizravna diskriminacija: kada bi naočigled neutralna pravna norma, kriterij ili praksa dovela u posebno nepovoljni položaj osobe jednoga spola u odnosu na osobe suprotnog spola, osim ako se ta pravna norma, kriterij ili praksa objektivno opravdava zakonitim ciljem, a sredstva postizanja tog cilja su prikladna i potrebna;

(c) uznemiravanje: neželjeno ponašanje uvjetovano spolom osobe, koje ima za cilj ili koje stvarno predstavlja povredu osobnog dostojanstva i koje stvara zastrašujuće, neprijateljsko, ponižavajuće, neugodno ili uvredljivo okruženje;

(d) spolno uznemiravanje: bilo koji oblik neželjenog verbalnog, neverbalnog ili fizičkog ponašanja spolne naravi, koje ima za cilj ili koje stvarno predstavlja povredu osobnog dostojanstva i koje stvara zastrašujuće, neprijateljsko, ponižavajuće, neugodno ili uvredljivo okruženje.

Članak 3.

Opseg

1. U granicama ovlasti Zajednice ova se Direktiva primjenjuje na sve osobe koje se bave nabavom roba i pružanjem usluga dostupnih javnosti, bez obzira pripada li dotična osoba javnom ili privatnom sektoru, uključujući javna tijela, i koje se nude izvan područja privatnog i obiteljskog života i poslovanja u tome kontekstu.

2. Ova Direktiva ne dovodi u pitanje slobodu pojedinca da odabere ugovornog partnera, ukoliko se taj odabir pojedinca ne temelji na spolu ugovornog partnera.

3. Ova se Direktiva ne primjenjuje na sadržaj medija i oglasa niti na obrazovanje.

4. Ova se Direktiva ne primjenjuje na područje zapošljavanje i rada. Ova se Direktiva ne primjenjuje na područje samostalnog zapošljavanja, budući da je ono obuhvaćeno drugim zakonodavnim aktima Zajednice.

Članak 4.

Načelo jednakog tretiranja

1. U svrhu ove Direktive načelo jednakog tretiranja muškaraca i žena znači da:

(a) je zabranjena svaka izravna diskriminacija na temelju spola, uključujući nepovoljnije tretiranje žena zbog trudnoće ili majčinstva;

(b) je zabranjena svaka neizravna diskriminacija na temelju spola.

2. Ova Direktiva ne dovodi u pitanje povoljnije odredbe koje se odnose na zaštitu žena u pogledu trudnoće i majčinstva.

3. Uznemiravanje i spolno uznemiravanje u smislu ove Direktive smatra se diskriminacijom na temelju spola te se, stoga, zabranjuje. Ako osoba odbije ili podlegne takvome ponašanju, to se ne smije upotrijebiti kao osnova za odluku koja utječe na tu osobu.

4. Poticanje na izravnu ili neizravnu diskriminaciju na temelju spola se, u smislu ove Direktive, smatra diskriminacijom.

5. Ova Direktiva ne isključuje razlike u tretiranju, ukoliko se dostava roba i pružanje usluga isključivo ili prvenstveno osobama jednoga spola opravdava zakonitim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su prikladna i potrebna.

Članak 5.

Aktuarski čimbenici

1. Države članice osiguravaju da u nijednome novom ugovoru zaključenom nakon 21. prosinca 2007., prilikom izračuna premija i povlastica u svrhu osiguravajućih i povezanih financijskih usluga, uporaba spola kao čimbenika ne dovede do razlika u pojedinačnim premijama i povlasticama.

2. Ne dovodeći u pitanje stavak 1., do 21. prosinca 2007. države članice mogu odlučiti da dopuste razmjerne razlike u pojedinačnim premijama i povlasticama, ukoliko je uporaba spola odlučujući čimbenik kod procjene rizika na temelju relevantnih i preciznih aktuarskih i statističkih podataka. Dotične države članice o tome obavještavaju Komisiju i osiguravaju redovno prikupljanje, objavljivanje i ažuriranje preciznih podataka koji su relevantni za uporabu spola kao odlučujućeg aktuarskog čimbenika. Spomenute države članice preispituju svoju odluku pet godina nakon 21. prosinca 2007. uzimajući u obzir izvješće Komisije spomenuto u članku 16. i Komisiji prosljeđuju rezultate toga preispitivanja.

3. U svakome slučaju troškovi vezani uz trudnoću i majčinstvo ne smiju dovesti do razlika u pojedinačnim premijama i povlasticama.

Države članice mogu odgoditi provedbu mjera potrebnih za usklađivanje s ovim stavkom za najkasnije dva mjeseca nakon 21. prosinca 2007. U tom slučaju dotične države članice o tome odmah obavještavaju Komisiju.

Članak 6.

Pozitivne mjere

Radi osiguranja potpune ravnopravnosti muškaraca i žena u praksi, načelo jednakog tretiranja ne sprečava države članice da zadrže ili usvoje posebne mjere kako bi spriječile ili nadoknadile nepovoljni položaj zbog spola.

Članak 7.

Minimalni zahtjevi

1. Radi zaštite načela jednakog tretiranja muškaraca i žena države članice mogu uvesti ili zadržati povoljnije odredbe od onih utvrđenih u ovoj Direktivi.

2. Provedba ove Direktive ni u kojem slučaju ne predstavlja temelj za smanjenje razine zaštite od diskriminacije, koju su države članice već osigurale u područjima obuhvaćenim u ovoj Direktivi.

POGLAVLJE II.

PRAVNA SREDSTVA I PROVEDBA

Članak 8.

Obrana prava

1. Države članice osiguravaju da radi izvršenja obveza sukladno ovoj Direktivi sudski i/ili upravni postupci, uključujući postupke mirenja, kada se oni smatraju prikladnim, budu dostupni svim osobama koje se smatraju oštećenima zbog nepoštivanja načela jednakog tretiranja, čak i nakon završetka odnosa u kojem je došlo do navodne diskriminacije.

2. U svoje nacionalne pravosudne sustave države članice uvode potrebne mjere za osiguranje stvarne i učinkovite naknade ili odštete, kako odluče države članice, za gubitak ili štetu koju je oštećena osoba pretrpjela kao posljedicu diskriminacije u smislu ove Direktive, na način koji ima učinak odvrćanja i razmjernan je pretrpljenoj šteti. Prethodno utvrđivanje gornje granice ne ograničuje spomenute naknade ili odštete.

3. Države članice osiguravaju da udruženja, organizacije i ostala pravna tijela koja u skladu s kriterijima utvrđenima u nacionalnom zakonu, imaju zakonski interes za osiguranje usklađenosti s odredbama ove Direktive, djelujući u ime ili kao potpora tužitelju uz njegovo/njezino odobrenje, mogu sudjelovati u svim sudskim i/ili upravnim postupcima predviđenima za provedbu obveza sukladno ovoj Direktivi.

4. Stavci 1. i 3. ne dovode u pitanje nacionalne propise vezane uz rokove za podizanje tužbi koje se odnose na načelo jednakog tretiranja.

Članak 9.

Teret dokaza

1. U skladu sa svojim nacionalnim pravosudnim sustavima države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da u slučaju kada osobe koje se smatraju oštećenima zbog nepoštivanja načela jednakog tretiranja, pred sudom ili drugim nadležnim tijelom utvrde činjenice na temelju kojih se može pretpostaviti da je došlo do izravne ili neizravne diskriminacije, tuženik mora dokazati da se nije prekršilo načelo jednakog tretiranja.

2. Odredbe iz stavka 1. ne sprečavaju države članice da uvedu pravila o dokazivanju koja su povoljnija za tužitelja.

3. Stavak 1. se ne primjenjuje na kaznene postupke.

4. Stavci 1., 2. i 3. se također primjenjuju na sve postupke u skladu s člankom 8. stavkom 3.

5. Države članice nisu obvezne primijeniti stavak 1. na postupke u kojima je sud ili drugo nadležno tijelo zaduženo za ispitivanje činjenica u vezi sa slučajem.

Članak 10.

Viktimizacija

U svoje nacionalne pravosudne sustave države članice uvode potrebne mjere za zaštitu osoba od svakog nepovoljnog tretiranja ili nepovoljne posljedice kao reakcije na tužbu ili sudske postupke u svrhu provedbe usklađenosti s načelom jednakog tretiranja.

Članak 11.

Dijalog s relevantnim interesnim skupinama

U vidu promicanja načela jednakog tretiranja, države članice potiču dijalog s relevantnim interesnim skupinama u čijem je zakonitom interesu, sukladno nacionalnom zakonu i praksi, da u području dobivanja i nabave roba, odnosno pružanja usluga daju svoj doprinos borbi protiv diskriminacije na temelju spola.

POGLAVLJE III.

TIJELA ZA PROMICANJE JEDNAKOG TRETIRANJA

Članak 12.

1. Države članice imenuju i usvajaju potrebne odredbe za djelovanje jednoga ili više tijela za promicanje, analizu, praćenje i potporu jednakog tretiranja svih osoba bez diskriminacije na temelju spola. Ova tijela mogu biti u sastavu agencija koje su na nacionalnoj razini zadužene za obranu ljudskih prava ili zaštitu prava pojedinaca, ili za primjenu načela jednakog tretiranja.

2. Države članice osiguravaju da nadležnosti tijela iz stavka 1. uključuju sljedeće:

(a) pružanje neovisne pomoći žrtvama diskriminacije u njihovim tužbama zbog diskriminacije, ne dovodeći u pitanje prava žrtava i udruženja, organizacija ili drugih pravnih tijela iz članka 8. stavka 3.;

(b) provođenje neovisnih anketa o diskriminaciji;

(c) objavljivanje neovisnih izvješća i sastavljanje preporuka o svim pitanjima koja se odnose na ovakvu diskriminaciju.

POGLAVLJE IV.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 13.

Usklađenost

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale poštivanje načela jednakog tretiranja u pogledu dobivanja i nabave roba, odnosno pružanja usluga unutar opsega ove Direktive, a posebno:

(a) ukidanje svih zakona i drugih propisa koji su u suprotnosti s načelom jednakog tretiranja;

(b) poništavanje ili izmjenu i dopunu svih ugovornih odredbi, unutarnjih pravila poduzeća i propisa koji uređuju profitna ili neprofitna udruženja, u suprotnosti s načelom jednakog tretiranja.

Članak 14.

Kaznene odredbe

Države članice utvrđuju pravila o kaznama za kršenje nacionalnih odredbi koje su usvojene sukladno ovoj Direktivi i poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale njihovu provedbu. Kazne koje mogu uključivati plaćanje naknade žrtvi su učinkovite, razmjerne i s učinkom odvraćanja. Države članice obavještavaju Komisiju o ovim odredbama najkasnije do 21. prosinca 2007. i bez odlaganja izvještavaju o svim naknadnim izmjenama i dopunama.

Članak 15.

Širenje informacija

Države članice se trebaju pobrinuti da na cjelokupnom svojem teritoriju, koristeći sva prikladna sredstva, upoznaju relevantne osobe s odredbama koje su usvojene sukladno ovoj Direktivi zajedno s već važećim pripadajućim odredbama.

Članak 16.

Izvješća

1. Do 21. prosinca 2009., a nakon toga svake pete godine, države članice Komisiji dostavljaju sve raspoložive informacije o provedbi ove Direktive.

Komisija sastavlja sažeto izvješće koje uključuje pregled tekućih praksi država članica vezano uz članak 5. u pogledu uporabe spola kao čimbenika prilikom izračuna premija i povlastica. Najkasnije 21. prosinca 2010. Komisija dostavlja spomenuto izvješće Europskome parlamentu i Vijeću. Po potrebi, u prilogu svog izvješća Komisija iznosi prijedloge za izmjenu ove Direktive.

2. U svome izvješću Komisija uzima u obzir stajališta relevantnih interesnih skupina.

Članak 17.

Prenošenje

1. Države članice će donijeti potrebne zakone i druge propise kako bi se uskladili s odredbama ove Direktive najkasnije do 21. prosinca 2007. One će Komisiji odmah dostaviti tekst tih odredaba.

Kad države članice budu donosile ove mjere, te će mjere prilikom njihove službene objave sadržavati uputu na ovu Direktivu ili će se uz njih navesti takva uputa. Načine toga upućivanja predviđet će države članice.

2. Države članice će Komisiji dostaviti tekst odredaba nacionalnoga prava koji budu donijele u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 18.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu na dan objave u Službenom listu Europske unije.

Članak 19.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 13. prosinca 2004.

Za Vijeće
Predsjednik
B. R. BOT

RADNI MATERIJAL